

Ковальчук М.В.,
здобувачка 3 курсу, групи ПО-2
Державного університету «Житомирська політехніка»
Науковий керівник: Пащенко В.І.,
к.політ.н., доцент, доцент кафедри
міжнародних відносин і політичного менеджменту
Державного університету «Житомирська політехніка»

РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Однією із важливих складових демократичного суспільства є громадянське суспільство, та його значення у формуванні державної політики. У сучасних умовах, коли Україна перебуває на шляху реформ та демократичних трансформацій, роль громадянського суспільства стає особливо актуальною. Громадянське суспільство є інституційним посередником між громадянами та державою, сприяючи підвищенню прозорості, відповідальності та ефективності політичних процесів. Воно виконує низку важливих функцій: 1) по-перше, це забезпечення участі громадян у процесах прийняття рішень. Громадські організації, експертні спільноти та активні громадяни створюють умови для залучення суспільства до обговорення і вирішення ключових питань[3]; 2) по-друге, контроль і моніторинг діяльності влади. Громадські ініціативи сприяють виявленню корупції, моніторять виконання урядових програм і забезпечують прозорість ухвалення рішень; 3) по-третє, адвокація і лобіювання інтересів різних соціальних груп. Громадянське суспільство допомагає підняти на порядок денний проблеми, які часто ігноруються владою, та активно просувати їх вирішення.

Громадянське суспільство також формує суспільну думку: завдяки своїй діяльності через медіа, дослідження та громадські кампанії воно впливає на суспільство і сприяє прийняттю більш обґрунтованих політичних рішень. Окрім цього, роль громадянських організацій полягає на наданні експертизи – вони часто мають глибокі знання у вузьких сферах, що дозволяє запропонувати науково обґрунтовані рішення для вирішення суспільних проблем[2].

Не менш значущим є захист прав людини. Це одна з ключових місій громадянського суспільства, яка забезпечує дотримання основоположних свобод

і гарантій для кожної людини. Таким чином, громадянське суспільство є важливим елементом формування демократичного, правового та соціально орієнтованого державного управління. Його активна участь є запорукою успіху державної політики, що базується на інтересах громадян.

Продовжуючи думку, варто зазначити, що громадянське суспільство не лише сприяє ефективному державному управлінню, але й формує основу для стабільного розвитку суспільства. Його вплив відчутний на всіх рівнях — від місцевих громад до національної політики[3]. У контексті України громадянське суспільство продемонструвало свою потужність у переломні моменти історії: під час Революції Гідності, військової агресії на сході країни(яка переросла в повномасштабне вторгнення), а також у процесі реформування ключових державних інституцій. Саме активність громадянського суспільства допомогла реалізувати такі ініціативи, як децентралізація, запровадження системи прозорих державних закупівель, судова реформа та інші важливі зміни.

Сьогодні перед громадянським суспільством стоїть новий виклик – стати партнером влади у процесі відбудови України. Після завершення війни саме громадські організації можуть стати основою для створення ефективних механізмів розподілу допомоги, залучення інвестицій та контролю за їх використанням. Вони також мають відігравати ключову роль у реінтеграції окупованих територій, забезпеченні соціальної згуртованості та відновленні довіри між різними групами населення[4]. Водночас, громадянське суспільство повинно розвиватися та пристосовуватися до нових умов – потрібна подальша цифровізація, яка дозволить активістам і громадським організаціям бути ближчими до людей, ефективніше комунікувати та залучати більшу кількість учасників.

Також важливо забезпечити фінансову незалежність громадських організацій. Це можна досягти через створення стійких механізмів фінансування, таких як державні гранти, міжнародна допомога чи краудфандинг. Незалежність є фундаментальною для збереження об'єктивності та довіри суспільства.

Однак ключовим залишається те, що громадянське суспільство повинно підтримувати принципи етичності, прозорості та підзвітності. Лише за таких умов його діяльність сприятиме не лише реформам, а й побудові справжньої

демократії, де інтереси громадян будуть на першому місці. Отже, громадянське суспільство – це не лише інструмент впливу на державну політику, а й важливий чинник національної консолідації та розвитку. Його підтримка, зміцнення та розвиток мають бути пріоритетами як для влади, так і для міжнародних партнерів, адже саме в активному громадянському суспільстві – запорука успіху демократичної України.

Важливу роль відіграє соціальна згуртованість, яка є основою стабільного та процвітаючого суспільства, а її розбудова залежить від активної участі кожного члена суспільства. Вона ґрунтується на спільних цінностях, взаємній довірі, солідарності та готовності працювати разом задля спільного блага. У контексті сучасних викликів, таких як війна, економічні кризи, соціальні нерівності чи міграційні процеси, роль суспільства у забезпеченні згуртованості стає особливо важливою. Одним із ключових механізмів розбудови згуртованості є діяльність громадянського суспільства, яке сприяє створенню простору для діалогу між різними соціальними групами. Це допомагає долати упередження, усувати конфлікти та забезпечувати взаєморозуміння. Громадські організації, ініціативні групи та волонтерські рухи відіграють важливу роль у розв'язанні соціальних проблем, підтримуючи вразливі категорії населення, такі як внутрішньо переміщені особи, ветерани війни чи люди з інвалідністю.

Суспільство також є джерелом формування соціальної справедливості. Через активну участь у громадських ініціативах, волонтерських проєктах, благодійних акціях та місцевому самоврядуванні громадяни сприяють зменшенню соціальної нерівності[5, с. 332-334]. Також значення має формування довіри, оскільки високий рівень довіри забезпечує ефективну співпрацю у вирішенні спільних завдань. Завдяки соціальним мережам, медіа та громадським заходам суспільство має змогу формувати позитивний порядок денний, що стимулює до об'єднання навколо ключових цілей. Для зміцнення згуртованості важливо також розвивати принципи партисипації, коли кожен громадянин відчуває свою відповідальність за майбутнє суспільства через участь у процесах прийняття рішень, висловлення власної позиції, активну підтримку ініціатив на місцевому рівні.

Таким чином, роль суспільства у розбудові соціальної згуртованості є надзвичайно важливою. Лише через співпрацю, взаємну підтримку, розвиток довіри та активну участь кожного ми зможемо побудувати гармонійне, сильне та справедливе суспільство, готове долати сучасні виклики та забезпечувати гідне майбутнє для всіх[4].

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України №487/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4872021-40193>.
2. Стан розвитку громадянського суспільства в Україні у 2023 – 2024 роках URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analychni-dopovidi/stan-rozvytku-hromadyanskoho-suspilstva-v-ukrayini-u-2023-2024>
3. Роль громадянського суспільства у формуванні державної політики. URL: <https://nku.com.ua/rol-gromadyanskogo-suspilstva-u-formuvanni-derzhavnoyi-polityky/>
4. Про стан розвитку громадянського суспільства України в 2021 році та його зміни на початку 2022 року URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analychni-dopovidi/pro-stan-rozvytku-hromadyanskoho-suspilstva-ukrayiny-v-2021-rotsi>
5. Громадянське суспільство: політичні та соціально-правові проблеми розвитку : монографія / Г. Ю. Васильєв, В. Д. Воднік, О. В. Волянська та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2013. 536 с. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10902/1/Gromad_suspilstvo_2013.pdf